

PETRA PROCHÁZKOVÁ - ČESKÁ VIZE

(*1964) novinářka, humanitární pracovnice, Praha

zveřejněno v Kavárně iDNES.cz v pátek 4. září 2009

Není nic jednoduššího, než myslet si o sobě, že jsem nejlepší. Nejdokonalejší. Je prima se zbožňovat. Jak snadné je přiznat si, že ten druhý je blb. Ignorant. Ve srovnání „já“ versus „ostatní“ vycházím „já“ v řadě kritérií obvykle zásadně lépe, ve zbytku jen částečně. Nicméně skálopevné přesvědčení o své dokonalosti založené na studiu vlastní identity, vítězí nad všemi ostatními pocity vždy a všude.

A tak vytvořit desatero, které by nám umožnilo důstojně vstupovat do příštích století, je obtížné, neboť zvláště Evropané jako by si mysleli, že svého vrcholu vývoje právě dosahují. A že žádné desatero nepotřebují. A že jejich vrchol bude trvat věčně. Nebude. A to je první rada či varování, dejme tomu, z desatera. Nebudeme tady věčně. **Pomíjivost našeho bytí** je skvělou pomůckou k uvědomění si pošetilosti našich činů.

Prozíravost budiž bodem druhým, souvisejícím s tím prvním. Jelikož v bližší či vzdálenější budoucnosti na naše pěkně vyhrátá místa nastoupí přinejmenším mladší, ale možná i jiní, jinak barevní, z jiných koutů světa či Vesmíru, chovejme se tak, aby nás, až se chopí kulturní a civilizační převahy, nezavřeli do klecí, nekrmili chemicky a geneticky ošetřenými potravinami, či rovnou nezařizli jako slepou vývojovou větev. Nelezme jim na nervy už teď, kdy ještě neplní ty nejdůležitější funkce v naší solečnosti, ale třeba nás „jen“ zásobují banány. Zdravme je slušně, netykejme jim a nenadávejme. Vrábí nám to jednou tím, že si nás nechají třeba jako muzejní exponát.

Třetím a čtvrtým přikázáním budiž snaha **neškodit a neumožnit to ani jiným**. Opět souvisí s bodem pátým, jímž je **tolerance** v pravém slova smyslu. Není nic snadnějšího, než se tolerovat. Maximálně a důsledně si odpouštět jisté etnicko-kulturní návyky, přijmout své vlastní dlouhé vysedávání na WC, smířit se s tím, jak zapáchá po celé chodbě našeho činžovního domu milovaný ovar, překousnout své vlastní dosti hlučné ponocování a odpustit si nějakou tu zlodějnu. Tolerance, sebereflexe a úcta k sobě samému jsou v našich zeměpisných šířkách jevy rozšířené stejně jako drobný hmyz. Tolerance jako požadavek obecně politický se objevuje i v politických programech demokratických stran, o toleranci hovoří vysocí „činnovníci“, když chtějí naznačit, že provedli nějakou sviňárničku a že jim to voliči přece musejí odpustit. Tolerovat vlastní chyby, přehmaty a podlosti, to je vrchol českého konstruktivismu. Tolerance vnímaná jako pomůcka při omluvách chyb, přehmatů a podlostí svých přátel, nepřátel i soupeřů je ale také obezličkou, která s užitečností tolerování jinakostí, odlišností, nikoliv pak zvráceností, nemá co dělat. Přitom je absurdní, jak jsme přesvědčeni skálopevně o tom, že tolerovat znamená akceptovat kdejakou špinavost.

Nesmiřitelnost k nepravostem a obhajování jinakostí je podstatou nejen tolerance, ale i hrdinství. Nevěřím teoriím o univerzálnosti našeho světa, hodnotových systémů a základních atributů lidských práv. Věřím ale v univerzálnost **slušnosti** v její odhalené podobě. Ne, není to zdrazení či diplomatický protokol, co činí slušnost slušností. Je to právě tolerance něčeho, co nemáme rádi. Například svíčkové, co ji u sousedů mají obden a nám její zápach zvedá žaludek. Popřát sousedům „dobrou chuť“ pak vždy poté, co se vyzvracím, upřímně a od srdce, je už alespoň známka schopnosti tolerovat své okolí.

Zbývající zásady, které by vůbec umožnili naší civilizaci pokračovat alespoň chvíli ve vývoji, jsou tak všeobecně známé a stále opakované, že by je bylo možné najít i ve společenských časopisech typu „Apetit“ a „Naše rodina“. Necht' se na mne šéfredaktoři těchto periodik nezlobí.

Nepřejídejme se, zvláště ne, pokud někde kousek vedle nás někdo okusuje holou kost. Zbaví nás to zbytečných kalorií a pocitu studu. Nechod' me do cizích zahrad s vlastním náradím, nevozme si na výlety do Paříže sekanou mezi dvěma chleby. Neberme si z příkladu starších to nejhorší, pijme víno, pivo i destiláty jen v takové míře, aby jejich konzumace nepotřísnila naše okolí.

Vznešené řeči o toleranci spojené s prostými hygienickými zásadami budou, i když nám neumožní žít věčně, alespoň dobře vypadat, až si je budou za mnoho století studovat archeologové budoucnosti.

*ČESKÁ VIZE = deset nejdůležitějších hodnot, na kterých by měla stát budoucnost naší společnosti
KRÁTKÁ (cca 40 řádků, 1 strana A4) ESEJ (sloupek, črta, úvaha, reflexe, komentář, dialog, výzva,
poselství, zpráva, dopis, návod, kuchařka, seznam, grafika...) formulovaná pro závěrečný díl ročního
cyklu diskusí KABINET HAVEL – Úsvit v Čechách, který se uskuteční 19. listopadu 2009 v Brně.*